Turkish Flowers

SÜS BİTKİLERİ VE MAMULLERİ

SEKTÖR RAPORU

2020

İÇİNDEKİLER

1 DÜNYA SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ 2
1.1 ÜRETİM 2
1.2 İHRACAT 4
1.3 İTHALAT 5
1.4 TÜKETİM 6
2 TÜRKİYE SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ 7
2.1 ÜRETİM 7
2.2 İSTİHDAM 8
2.3 İHRACAT 8
2.3.1 CANLI BİTKİLER 9
2.3.2 KESME ÇİÇEKLER 10
2.3.3 YOSUN VE AĞAÇ DALLARI 11
2.3.4 ÇİÇEK SOĞANLARI 12
2.4 İTHALAT 13

1 DÜNYA SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ

Dünyada süs bitkileri üretimi 20. yüzyıl başlarında önem kazanmaya başlamıştır. Günümüzde süs bitkileri sektörü dünya üzerinde hızlı değişim görülen bir sektör olarak nitelendirilebilir. Küreselleşme ve bunun dünya üzerinde değişik bölgelerdeki gelire olan etkisine bağlı olarak çoğu ülkede kişi başına düşen süs bitkileri tüketiminin arttığı görülmektedir. Buna bağlı olarak dünya üzerindeki rekabet de artmaktadır. Bazı geleneksel pazarlarda artık bozulma görülmekte, diğer yanda yeni ülkeler pazarda yer almaya çalışmaktadır.

1.1 ÜRETİM

ABD, Japonya, İtalya, Hollanda gibi geleneksel üretim yerlerinin yanında, Latin Amerika ve Afrika'da üretim çok hızlı artış göstermektedir. Son yıllarda süs bitkileri üretiminde iklim koşulları ve ucuz işgücü gibi avantajlara sahip olan Kolombiya, Ekvador, Etiyopya ve Kenya gibi ülkeler dünyanın en önemli kesme çiçek üreticisi ve ihracatçısı ülkeleri konumuna gelmişlerdir. Geleneksel merkezlerde ise üretim alanları aynı kalmakla veya azalmakla birlikte, verimlilik artışına gidilmeye başlanmıştır.

Tablo: Dünya Kesme Çiçek ve Saksılı Bitkiler Üretim Alanları (2018)

ÜRETİM ÜLKELERİ	ALAN (HA.)
ASYA/PASİFİK	480.000
AVRUPA	60.000
ORTA/GÜNEY AMERİKA	49.000
KUZEY AMERİKA	30.200
AFRİKA	18.000
ORTA DOĞU	6.200
TOPLAM	650.000

Kaynak: AIPH Statistical Yearbook 2018

Tabloda görüldüğü üzere 2018 verilerine göre, dünyada kesme çiçek ve saksılı bitkiler üretimi toplam 650.000 hektarlık bir alanda yapılmaktadır. Bu alanın büyük bir kısmında Asya/Pasifik kıtası üretimi tek başına üstlenmektedir ve toplam 480.000 hektarlık üretim alanını kaplamaktadır.

Süs bitkileri üretim alanlarının %75'i Asya/Pasifik bölgesindedir. En az üretim alanı Orta Doğu bölgesinde bulunmakla birlikte, Amerika, Afrika, Avrupa ve Orta Doğu'nun toplam alanı, dünya üretim alanlarının hektar bazında sadece %25'ini oluşturmaktadır.

Tablo: Dünya Kesme Çiçek ve Saksılı Bitkiler Üretim Alanları (2018)

ÜLKELER	ÜRETİM ALANI (DEĞER: HA)
Hindistan	308.000
Çin	181.840
ABD	29.407
Meksika	16.818
Brezilya	14.992
İtalya	12.724
Tayland	12.324
Japonya	11.638
Güney Afrika	11.461
Ekvador	9.986
Kolombiya	7.532
Hollanda	6.700
Almanya	6.588
Fransa	6.510
İspanya	6.444
İngiltere	6.355
Polonya	5.460
Tayvan	5.173
İran	4.671
Vietnam	4.500
Avustralya	4.296
Kenya	4.039
İsrail	2.748
Güney Kore	2.565
Portekiz	1.700
Etiyopya	1.695
Türkiye	1.337
Belçika	1.114
Kosta Rika	850
Kanada	722
İrlanda	415
İsveç	357
Avusturya	349
Danimarka	282
Finlandiya	214
İsviçre	166
Norveç	113
TOPLAM	650.000

Kaynak: AIPH Statistical Yearbook 2018

Hindistan, Çin, ABD, Japonya, Meksika, Brezilya, Tayland gibi önemli üreticiler üretimi kendi iç pazarlarına yönelik yapmaktadırlar. Ekvador, Kolombiya gibi üreticiler ise ihracata yönelik üretim yapmaktadır.

1.2 İHRACAT

Dünya süs bitkileri ihracatının mal gruplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Dünyada en fazla ihracat yapılan ürün grubu kesme çiçekler ve canlı bitkilerdir.

Tablo: Ürün Grubuna Göre Dünya Süs Bitkileri İhracatı (Değer: 1.000 USD)

ÜRÜN GRUBU	2015	2016	2017	2018
KESME ÇİÇEKLER	7.969.832	8.344.615	8.639.837	10.116.162
CANLI BİTKİLER	8.033.284	8.436.513	9.140.593	9.006.581
ÇİÇEK SOĞANLARI	1.654.360	1.720.214	1.775.782	1.795.454
YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	1.094.277	1.154.100	1.245.693	1.323.318
TOPLAM	18.751.753	19.655.442	20.801.905	22.331.015

Kaynak: UN COMTRADE /ITC

Dünya süs bitkileri ihracatçıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Dünya üzerindeki en önemli ihracatçı ülkeler sırasıyla, Hollanda, Kolombiya ve Almanya'dır. Türkiye dünya ihracatçıları içinde 25. sırada yer almaktadır.

Tablo :Ülkelere Göre Dünya Süs Bitkileri İhracatçıları

	İHRACATÇI ÜLKELER	2017 İHRACAT DEĞERİ (1.000 USD)	2018 İHRACAT DEĞERİ (1.000 USD)	DEĞİŞİM (%)
1	HOLLANDA	10.137.050	10.697.334	5,53%
2	KOLOMBİYA	1.417.127	1.477.877	4,29%
3	ALMANYA	1.026.951	1.135.374	10,56%
4	İTALYA	942.484	1.047.220	11,11%
5	EKVADOR	890.537	858.623	-3,58%
6	BELÇİKA	605.973	706.056	16,52%
7	KENYA	595.627	625.784	5,06%
8	DANİMARKA	485.424	496.509	2,28%
9	İSPANYA	409.098	480.799	17,53%
10	ABD	447.219	460.216	2,91%
11	KANADA	389.587	423.506	8,71%
12	ÇİN	338.468	379.741	12,19%
13	ETİYOPYA	221.928	267.291	20,44%
14	POLONYA	141.191	225.611	59,79%
15	TAYVAN	203.840	217.554	6,73%

16	FRANSA	162.753	197.711	21,48%
17	İSRAİL	147.824	152.136	2,92%
18	LİTVANYA	143.184	145.839	1,85%
19	MALEZYA	139.809	144.680	3,48%
20	TAYLAND	123.848	134.630	8,71%
21	KOSTA RIKA	132.019	130.321	-1,29%
22	JAPONYA	123.519	121.357	-1,75%
23	İNGİLTERE	107.080	106.986	-0,09%
24	PORTEKİZ	89.392	105.296	17,79%
25	TÜRKİYE	85.512	99.296	16,12%
	DİĞERLERİ	1.368.351	1.493.268	9,13%
	TOPLAM	20.801.905	22.331.015	6,97%

Kaynak: UN COMTRADE /ITC

1.3 İTHALAT

Dünya süs bitkileri ithalatı 2018 yılında 20 milyar 970 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Ürün gruplarına göre dünya üzerinde süs bitkileri ithalatı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo: Dünya Süs Bitkileri İthalatı (Değer:1.000 USD)

ÜRÜN GRUBU	2015	2016	2017	2018
CANLI BİTKİLER	6.946.470	7.184.969	7.792.881	8.587.360
KESME ÇİÇEKLER	7.671.478	7.882.969	8.140.878	8.948.026
ÇİÇEK SOĞANLARI	1.587.564	1.552.275	1.657.512	1.731.432
YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	1.111.798	1.107.965	1.161.607	1.246.161
TOPLAM	17.317.310	17.728.178	19.236.228	20.970.067

Kaynak: UN COMTRADE/ITC

Dünya süs bitkileri ithalatçısı olan ilk 20 ülke aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Dünyada en önemli sektörel ithalatçı ülkeler sırayla Almanya, Hollanda, ABD, İngiltere ve Fransa'dır.

Tablo : Dünya Süs Bitkileri İthalatçıları (Değer 1.000 USD)

	İTHALATÇI ÜLKELER	2017	2018	DEĞİŞİM (%)
1	Almanya	3.160.433	3.397.781	7,51
2	Hollanda	2.356.822	2.508.541	6,44
3	ABD	2.277.650	2.435.236	6,92
4	İngiltere	1.550.522	1.755.015	13,19
5	Fransa	1.212.624	1.311.068	8,12
6	İtalya	636.054	611.748	-3,82
7	Japonya	585.911	606.016	3,43
8	Rusya	567.911	599.095	5,49

9	İsviçre	560.400	593.951	5,99
10	Belçika	446.282	504.855	13,12
11	Polonya	300.924	446.202	48,28
12	Avusturya	380.567	440.046	15,63
13	Kanada	405.821	423.976	4,47
14	Beyaz Rusya	262.319	377.309	43,84
15	Danimarka	329.451	362.373	9,99
16	İsveç	290.622	300.436	3,38
17	Çin	280.863	292.745	4,23
18	İspanya	244.130	272.365	11,57
19	Norveç	261.484	260.414	-0,41
20	Çek Cumh.	194.788	223.127	14,55
	Diğerleri	2.896.040	3.247.768	12,15
	TOPLAM	19.236.228	20.970.067	9,01

Kaynak: UN COMTRADE/ITC

1.4 TÜKETİM

Dünya üzerinde bazı ülkelerde kesme çiçek ve süs bitkileri tüketimine ilişkin harcama değerleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo: Dünya Kesme Çiçekler ve Saksılı Bitkiler Tüketimi 2018

	Kişi Başı Bitki ve Çiçek Harcamaları (Değer: EUR)	Toplam Bitki ve Çiçek Harcamaları (Değer: Milyon EUR)	Gayri Safi Milli Gelir (Değer: 1.000 EUR)	Nüfus (Değer: Milyon)
İsviçre	143	1.183	63.8	8,4
Danimarka	112	637	50.3	5,7
Almanya	106	8.700	49.7	82,7
ABD	86	27.797	58.7	323,1
Avusturya	78	665	50.5	8,7
İngiltere	76	5.013	41.6	65,6
Belçika	54	605	45.9	11,3
Japonya	44	5.578	43.5	127,0
İtalya	40	2.449	38.5	60,6
Fransa	38	2.513	42.0	66,9
İspanya	17	803	36.6	46,4

Kaynak: AIPH Statistical Yearbook

2 TÜRKİYE SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ

2.1 ÜRETİM

Türkiye, süs bitkileri açısından oldukça zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Türkiye, süs bitkileri yetiştiriciliğinde uygun iklimsel ve coğrafi koşulları, pazar ülkelere yakınlığı ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenlerle önemli avantajlara sahiptir. Türkiye'de 2018 yılında toplam 51.803 da. alanda süs bitkileri üretimi yapılmaktadır.

Tablo : Türkiye Süs Bitkileri Üretim Alanları (da)

ÜRÜN GRUPLARI	2017	2018
Dış Mekan Süs Bitkileri	36.263	37.307
Kesme Çiçekler	11.748	11.920
İç Mekan (saksılı) Süs Bitkileri	1.650	2.081
Çiçek Soğanları	426	494
TOPLAM	50.089	51.803

Kaynak: TUİK

2018 yılında ürün gruplarına göre üretim miktarları aşağıdaki tabloda verilmektedir. Alan bazında en fazla üretimi yapılan ürün dış mekan süs bitkileridir. Miktar bazında ise Türkiye'de en çok kesme çiçek üretilmektedir.

Tablo : 2018 Yılı Türkiye Süs Bitkileri Üretimi

Ürün adı	2017 Üretim (Bin Adet)	2018 Üretim (Bin Adet)
Kesme Çiçekler	1.050.584	1.055.784
Dış Mekan Süs Bitkileri	490.559	507.183
Çiçek Soğanları	21.833	88.657
İç Mekan Süs Bitkileri	56.049	60.150
Toplam	1.619.027	1.711.774

Kaynak: TUİK

Türkiye'de süs bitkileri üretiminin en fazla yapıldığı iller sırasıyla İzmir, Sakarya, Antalya, Yalova ve Bursa'dır. Sakarya, Yalova, İstanbul, Adana, Osmaniye iç ve dış mekan bitkileri üretiminde önemli yere sahiptir. Özellikle Sakarya merkez olmak üzere Arifiye, Sapanca, Pamukova ilçelerinde yoğun üretim alanları görülmektedir.

Antalya ve İzmir kesme çiçek üretiminde en önemli illerdir. Marmara ve Ege Bölgesinde (İstanbul, Yalova, İzmir, Aydın) yapılan kesme çiçek üretimi genellikle iç pazara yöneliktir. Antalya bölgesinde ise çoğunluğu seralarda olmak üzere yüksek kaliteli ve ihracata yönelik üretim yapılmaktadır.

Tablo :Türkiye Süs Bitkileri Üretim Alanları (Da)

İL	2018
İZMIR	16.251
SAKARYA	10.806
ANTALYA	5.959
YALOVA	3.560
BURSA	2.989
İSTANBUL	554
DIĞER	11.682
TOPLAM	51.803

Kaynak: TUİK

2.2 İSTİHDAM

Süs bitkileri sektörü emek yoğun bir sektördür. Tarımdaki diğer sektörlere göre işgücü ihtiyacı fazladır. Sektördeki genel kabul seralar için dekara 3 kişi, açık alanda ise dekara 1 kişi olarak hesaplanmaktadır. Sektördeki doğrudan istihdam 25 bin kişi, dolaylı istihdam 300 bin kişidir.

2.3 İHRACAT

Ülkemizde, ihracata yönelik süs bitkileri üretiminin yaklaşık 25 yıllık bir geçmişi vardır. Süs bitkileri ve mamulleri ihracatı 2019 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yıl aynı döneme oranla %7 artış göstermiş, bu dönemde toplam 106 milyon 491 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. İhracatta en önemli ürün grubu canlı bitkiler ve kesme çiçeklerdir.

Tablo: Türkiye Süs Bitkileri İhracatı

ÜRÜN GRUBU	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM
CANLI BİTKİLER	55.661.335	61.155.550	10%
KESME ÇİÇEKLER	33.995.989	35.737.730	5%
YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	7.880.339	8.226.109	4%
ÇİÇEK SOĞANLARI	1.747.982	1.371.789	-22%
TOPLAM	99.285.645	106.491.178	7%

Kaynak: TUİK

Ülkelere göre süs bitkileri ihracatının dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Sektörün ihracatında Hollanda ilk sırada yer alırken, Almanya, Özbekistan, İngiltere, Azerbaycan,Türkmenistan, Irak, Gürcistan, Bulgaristan ve ABD olmuştur. Bu dönemde Hollanda'ya %19, Almanya'ya %15, Türkmenistan'a %96, Irak'a % 16 ihracat artışı görülmüştür.

Tablo: Ülkelere Göre Türkiye Süs Bitkileri İhracatı

ÜLKE	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM (USD)
HOLLANDA	23.953.500	28.553.109	19,20%
ALMANYA	9.278.480	10.686.036	15,17%
ÖZBEKİSTAN	14.193.570	9.557.301	-32,66%
İNGİLTERE	12.223.756	9.287.598	-24,02%
AZERBAYCAN	7.830.886	8.434.339	7,71%
TÜRKMENİSTAN	3.978.316	7.800.976	96,09%
IRAK	4.624.944	5.398.744	16,73%
GÜRCİSTAN	3.632.095	4.339.289	19,47%
BULGARİSTAN	2.067.662	2.198.705	6,34%
ABD	2.110.295	1.759.674	-16,61%
ROMANYA	2.250.964	1.734.851	-22,93%
KAZAKİSTAN	668.397	1.500.247	124,45%
SUUDİ ARABİSTAN	317.465	1.314.609	314,10%
İTALYA	668.262	1.291.002	93,19%
PORTEKİZ	804.914	1.216.183	51,09%
POLONYA	561.729	1.001.911	78,36%
KKTC	876.618	854.920	-2,48%
LİTVANYA	326.816	782.395	139,40%
CEZAYİR	134.291	607.342	352,26%
UKRAYNA	740.963	574.006	-22,53%
DİĞERLERİ	8.041.725	7.597.944	-5,52%
TOPLAM	**99.285.645**	**106.491.178**	**7,26%**

Kaynak: TUİK

2.3.1 CANLI BİTKİLER

Canlı bitkiler, süs bitkileri sektörünün önemli bir alt grubu olup; iç mekan bitkileri, dış mekan bitkileri ve fideleri kapsamaktadır. Canlı bitkiler ürün grubunda, 2019 yılı Ocak- Aralık döneminde bir önceki yıl aynı döneme oranla değer bazında %10 artış görülmüş ve 61,2 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Özbekistan, Azerbaycan, Türkmenistan ve Almanya canlı bitkiler ihracatında en önemli pazarlarımızdır. Bu ürün grubunda, Türkmenistan'a %101, Azerbaycan'a %9, Almanya'ya %8 oranında ihracat artışı görülmüştür.

Tablo: Türkiye Canlı Bitkiler ihracatı (2017-2018)

ÜLKE	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM (USD)
ÖZBEKİSTAN	14.193.570	9.533.661	-32,8%
AZERBAYCAN	7.646.660	8.341.235	9,1%
TÜRKMENİSTAN	3.875.824	7.800.323	101,3%
ALMANYA	7.176.553	7.711.329	7,5%
IRAK	4.579.256	5.372.238	17,3%
GÜRCİSTAN	3.628.727	4.333.279	19,4%
HOLLANDA	3.655.812	3.608.865	-1,3%
KAZAKİSTAN	663.629	1.500.247	126,1%
İTALYA	619.780	1.261.558	103,5%
SUUDİ ARABİSTAN	223.399	1.223.556	447,7%
PORTEKİZ	804.914	1.214.723	50,9%
BULGARİSTAN	931.561	835.355	-10,3%
KKTC	753.331	718.021	-4,7%
CEZAYİR	134.291	570.042	324,5%
BİRLEŞİK KRALLIK	430.854	487.545	13,2%
BİRLEŞİK DEVLETLER	481.421	443.095	-8,0%
KATAR	281.188	411.016	46,2%
MOLDAVYA	286.232	394.433	37,8%
YUNANİSTAN	405.614	389.358	-4,0%
DANİMARKA	281.283	363.928	29,4%
SIRBİSTAN	547.474	362.306	-33,8%
KOSOVA	256.722	348.403	35,7%
LİBYA	105.721	337.222	219,0%
AFGANİSTAN	124.055	302.267	143,7%
RUSYA FEDERASYONU	241.326	291.762	20,9%
DİĞERLERİ	3.332.140	2.999.785	-10,0%
TOPLAM	55.661.335	61.155.550	9,9%

Kaynak: TUİK

2.3.2 KESME ÇİÇEKLER

Kesme çiçekler ürün grubu ihracatında 2019 yılı Ocak- Aralık döneminde bir önceki yıl aynı döneme oranla değer bazında %5 artış görülmüş ve toplam 35 milyon 737 bin dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunda en önemli pazarlarımız sırasıyla Hollanda, İngiltere, Romanya'dır. Bu ürün grubunda, Hollanda'ya %29, Bulgaristan'a %17, Almanya'ya %116 ihracat artışı görülmüştür.

Tablo: Türkiye Kesme Çiçek İhracatı

ÜLKE	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM (USD)
HOLLANDA	15.639.346	20.136.468	28,8%
İNGİLTERE	11.710.189	8.607.118	-26,5%
ROMANYA	2.146.404	1.618.638	-24,6%
BULGARİSTAN	1.110.672	1.297.111	16,8%
ALMANYA	481.638	1.040.561	116,0%
POLONYA	385.074	795.268	106,5%
LİTVANYA	314.816	757.456	140,6%
UKRAYNA	438.604	407.165	-7,2%
MACARİSTAN	333.479	220.459	-33,9%
YUNANİSTAN	126.823	140.034	10,4%
KKTC	102.553	135.431	32,1%
JAPONYA	127.373	99.399	-22,0%
SUUDİ ARABİSTAN	91.768	91.053	-0,8%
AZERBAYCAN	140.445	89.574	-36,2%
RUSYA	294.434	56.125	-80,9%
SIRBİSTAN	128.584	54.376	-57,7%
BOSNA-HERSEK	38.326	46.246	20,7%
MOLDAVYA	62.795	43.139	-31,3%
IRAK	45.688	24.888	-45,5%
KUVEYT	11.254	18.218	61,9%
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	22.300	12.399	-44,4%
KOSOVA	4.328	8.532	97,2%
MALEZYA	11.662	5.617	-51,8%
SINGAPUR	8.248	5.517	-33,1%
KIRGIZİSTAN	19.346	5.275	-72,7%
DİĞERLERİ	199.840	21.665	-89,2%
TOPLAM	33.995.989	35.737.730	5,1%

Kaynak: TUİK

2.3.3 YOSUN VE AĞAÇ DALLARI

Bu ürün grubunda yer alan süs amaçlı çelenkler en önemli ihraç kalemi olup, özellikle, paskalya, yılbaşı vb. önemli günlerde ihracatı artmaktadır. Türkiye'nin bu ürün ihracatında dünya pazarında önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Bu ürünler Batı Avrupa pazarında en kaliteli ve zengin çeşit varlığı (meyve kullanımına uygun çeşitlerin varlığı) nedeni ile belirleyici konuma sahiptir. Batı Akdeniz iklim koşullarının elverişliliği sayesinde yeşillik olarak kullanılan geniş bitki örtüsü ile kültüre alınıp çoğaltılan taç yapımına uygun meyve çeşitlerinin varlığı,

sektörün ihracata yönelik üretici ülke konumunu korumasına ve sürdürmesine olanak verecek düzeydedir.

Yosun ve ağaç dalları ürün grubu ihracatında 2019 yılı Ocak- Aralık döneminde bir önceki yıl aynı döneme oranla %4 artış görülmüş ve toplam 8,2 milyon dolarlık ihracat kaydedilmiştir. Bu ürün grubunda, Hollanda, Almanya ve A.B.D. en önemli pazarlarımızdır.

Tablo: Türkiye Yosun ve Ağaç Dalları İhracatı

ÜLKE	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM (USD)
HOLLANDA	3.192.319	3.478.672	9,0%
ALMANYA	1.499.762	1.923.569	28,3%
ABD	1.616.959	1.316.578	-18,6%
KANADA	298.823	210.607	-29,5%
İNGİLTERE	82.712	192.936	133,3%
FRANSA	84.554	192.776	128,0%
POLONYA	174.591	177.525	1,7%
BELÇİKA	82.890	157.808	90,4%
İSPANYA	447.594	119.124	-73,4%
BULGARİSTAN	25.429	66.239	160,5%
AVUSTURYA	50.384	65.134	29,3%
CEZAYİR	0	37.300	
HINDISTAN	4.219	35.583	743,4%
ÇEKYA	32.568	32.657	0,3%
İTALYA	48.483	29.432	-39,3%
DANİMARKA	54.319	29.103	-46,4%
MISIR	0	27.292	
JAPONYA	42.441	25.304	-40,4%
FILIPINLER	0	25.200	
LİTVANYA	0	24.388	
KATAR	19.279	14.124	-26,7%
GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ	0	11.829	
İSVEÇ	20.269	10.993	-45,8%
İRLANDA	11.070	8.834	-20,2%
PAKISTAN	0	3.290	
DİĞERLERİ	91.675	9.812	-89,3%
TOPLAM	7.880.339	8.226.109	4,4%

Kaynak: TUİK

2.3.4 ÇİÇEK SOĞANLARI

Çiçek Soğanları ürün grubu ihracatında 2019 yılı Ocak- Aralık döneminde bir önceki yıl aynı döneme oranla %21 azalış görülmüş ve toplam 1,4 milyon dolarlık ihracat kaydedilmiştir. Bu ürün grubunda, Hollanda, Özbekistan ve Almanya en önemli pazarlarımızdır.

Tablo: Türkiye Çiçek Soğanları İhracatı

ÜLKE	2018 DEĞER (USD)	2019 DEĞER (USD)	DEĞİŞİM (USD)
HOLLANDA	1.466.022	1.329.104	-9,3%
ÖZBEKİSTAN	-	22.012	
ALMANYA	120.527	10.577	-91,2%
AZERBAYCAN	43.780	3.295	-92,5%
PAKISTAN	1.806	2.500	38,5%
SURİYE	1.584	2.389	50,9%
ARNAVUTLUK	-	647	
KKTC	228	565	147,4%
KUVEYT	446	494	10,8%
TÜRKMENİSTAN	100.923	125	-99,9%
EGE SERBEST BÖLGE	-	81	
TOPLAM	1.747.982	1.371.789	-21,5%

Kaynak: TUİK

2.4 İTHALAT

Türkiye'nin süs bitkileri ithalatı 2018 yılında 60,4 milyon $ olmuştur. 2017 yılına oranla ithalatta % 25 azalış görülmüştür.

Tablo: Türkıye'nin Süs Bitkileri İthalatı (2018)

MAL GRUBU	MİKTAR (ADET)	DEĞER (USD)
CANLI BİTKİLER	34.718.287	50.783.397
KESME ÇİÇEK	14.367.376	3.260.840
ÇİÇEK SOĞANLARI	44.607.285	5.477.415
YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	265.655	968.755
TOPLAM	93.958.603	60.490.407

Yıllara göre Türkiye süs bitkileri ithalatı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo: Türkiye'nin Süs Bitkileri İthalatı (2014- 2018)

	2014	2015	2016	2017	2018
CANLI BİTKİLER	78.447.489	65.803.719	73.296.412	71.934.955	50.783.397
KESME ÇİÇEK	6.342.302	4.883.293	4.129.017	3.528.839	3.260.840
ÇİÇEK SOĞANI	7.381.235	9.994.618	9.092.862	6.846.104	5.477.415
YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	719.114	703.508	734.922	712.668	968.755
GENEL TOPLAM	92.890.140	81.385.138	87.253.213	83.022.566	60.490.407